

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Historie Žatecké Dočesné od 50. let 20. století po současnost
The History of Žatec Hop-harvest Festival since the 50s of 20th Century

Terezie Repiská

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Županič PhD.

Studijní obor: B D-ZSV (7507R038, 7504R236)

Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)

2020

Poděkování

Ráda bych poděkovala především prof. PhDr. Janu Županičovi PhD. za odborné vedení bakalářské práce. Poděkování patří i pamětníkům za jejich cenné vzpomínky, které obohatily mou práci a v neposlední řadě děkuji paní Mgr. Janě Kuprové ze SOkA Louny za její ochotu a spolupráci.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Žatci, dne 1. května 2020

.....

Jméno a příjmení

Obsah

Anotace	5
Úvod	6
Počátky Dočesné.....	9
Král Zelená šiška	11
Dočesná v druhé polovině 20. století.....	12
Padesátá léta	12
Vzpomínky pana Pavla na Dočesnou 50. let	16
Dočesná šedesátých let.....	17
Dočesná, která se nekonala- 1968.....	19
Dočesná sedmdesátých let.....	21
Dočesná osmdesátých let.....	23
Dočesná, která se nekonala- 1981	23
Dočesná v následujících letech	24
Dočesná devadesátých let.....	26
Dočesná 21. století.....	30
Příklad dalších kulturních akcí, ve srovnání s Dočesnou v Žatci	34
Znojemské historické vinobraní.....	34
Kultura v Žatci.....	36
Závěr	37
Seznam použitých zdrojů	38
Prameny.....	38
Sekundární zdroje	38
Knižní zdroje	38
Internetové zdroje	38

Anotace

Bakalářská práce „Historie Žatecké Dočesné od 50. let 20. století po současnost“ pojednává o dějinách největší kulturní akce, která se ve městě Žatec, jenž leží v severozápadních Čechách, koná. Práce je rozdělena do 4 kapitol. První kapitola pojednává o starších dějinách Dočesné, tedy o tom, jak slavnost probíhala v 19. století, v meziválečných letech a také v letech ihned po válce. V této kapitole je také vysvětlen význam a vznik slova dočesná. Další, nejrozsáhlejší kapitola, pojednává o dějinách a vývoji akce od poloviny 20. století po jeho konec. Předposlední kapitola se věnuje podobě Dočesné v 21. století a čtvrtá, poslední kapitola zmiňuje další akce konané v Žatci. Tato kapitola se také stručně věnuje Znojenskému historickému vinobraní, jeho historii a porovnání této akce s Dočesnou v Žatci. Práce vychází z místních kronik, místního tisku a vyprávění čtyř pamětníků. Cílem práce je přibližně a stručně vystihnout historii a vývoj této kulturní akce, nikoliv popsat ucelené dějiny slavností a města, ve kterém se pořádají.

Klíčová slova: Dočesná, Žatec, chmel, pivo, slavnost

Anotation

The bachelor's thesis „The History of Dočená (hop and beer festival) from fifties of 20th century till the present“ disserts on the history of the biggest culturaleven ttaking place in Žatec – a Down situated in the north-west of The Czech republic. The thesis is dividedint of our chapters. The first one deals with the older history of Dočená, in 19th century, between wars and after. I also clear up the meaning and the origin of the word. The second one ist helongestone. It is mostly about the process and the developement of the action in the second half of 20th century. The third charter describes the festival's form in 21st century and the last one mentions also other eventstaking place in Žatec. It also mentions „Znojenské vinobraní“ – vendage in Znojmo. I Compaq the history of this event to Dočesná. The thesis results from local chronicles, press and the witnesses memories. The aimofthis thesis is to describe the history and the developement of this cultural eventin brief – not to describe the comprehensive history of the event and the town.

Keywords: Dočesná, hop fest, hop, beer, festival

Úvod

Dočesná je slavnost chmele a piva pořádaná královským městem Žatec. Má dlouhotrvající historii, kterou částečně popíšu ve své práci, a zároveň se jedná o nejpoblárnější akci podobného charakteru. Mezi hlavní body programu patří kulturní vystoupení různých umělců, jedná se jak o významné české pěvecké skupiny či sólisty, ale objevují se zde i hosté ze Slovenska, nebo dokonce z úplně cizích zemí. Dále také vystupují různé skupiny přímo ze Žatce, především mládežnické a dobrovolnické. V okolí centra města se nachází různé atrakce, a tak se postranní uličky centra města mění v jeden velký lunapark. Kromě stánků s různými druhy piva a jiného alkoholu se zde nachází i stánky s různými dárkovými předměty a jídlem. Nedaleko historického centra se každoročně nachází historické tržiště. Dochází také k neformálnímu setkání pivovarů, především těch, které vaří pivo z žateckého chmele, a zároveň k degustaci různých druhů piv. Akce je slavnostně zahajována vedením města a plakáty lákající na tuto akci jsou vyvěšovány po celém Ústeckém, Karlovarském a Středočeském kraji. Speciálním programem je soutěž v pití piva, vyhlášení nejhezčí dívky, takzvané miss chmel, také soutěž v česání piva a soutěž o nejlepší pivovar z pozvaných pivovarů, které mají své stánky právě v různých koutech historického centra města. Těchto pivovarů bývá zúčastněných většinou mezi 40 až 50, mezi rekordní roky se počítají ty, kdy dorazilo až na 60 pivovaru.

„Z dále buben zní, trubka hřmí. Zvedne se hustý mrak ze země a z něho vyhlíží jásající dav. Průvod zastaví, prach se rozletí a jako v šumném lese víly, uzříte družiny dívek a chlapců, ani svižně zvedají k sousedské, k obkročáku, dupáku, a k lidovým tancům. Dechová hudba hra a pán chmelnic vyhlíží oknem, jak česáci se před domem vesele točí. (...) to nejhezčí je, když přijíždí žebříňák tažený dvěma bělouši. Na kozlíku sedí vočka v livreji, ve voze vinaři a vinařky, usmívající se z čisté radosti. Víno? Vinař? Ale, jen dělníci a dělnice z chmelnice. To jméno už jim zůstalo po dřívějším pěstování vína. Všichni se ozdobili chmelovými věnci. (...) Tu se zpívalo, tančilo a veselí se rozhostilo po celém domě! Jak by ne! Vždyť sláva trvala tři dny! A dobré pivečko – žatecký „samec“ – vždy bylo po hojnosti.“¹ Takto popisuje ve dvacátých letech minulého století Dočesnou z roku 1900 František Kopecký. Z jeho textu je plně vidět, že je na slavnost náležitě pyšný a přál by si, aby se opět slavila ve stejné míře jako dříve: „A dnes – po dvaceti letech z té slávy nezbylo nic. Již se neslavívají dočesné, a když, tak jen prajednoduše. Po chmelobraní upletou věnec a posadí jej majiteli na hlavu

¹ Citováno dle: Krajem Lučanů, 1932, str. 14.

a pak v žebříňáku se vezou do města. Již neteče samec v proudech do žíznivých hrdel. Zůstalo už jen zpěvavé volání: Ejchuchú! Inu, jiná doba a lepší-li?“²

V dalších částech mé bakalářské práce bych ráda probrala historii Dočesné od počátku padesátých let do dnešních dnů. Práci si chci rozdělit do několika kapitol a následných podkapitol. V první kapitole bych se ráda věnovala úplným počátkům Dočesné, v následující kapitole bych ráda popsala vývoj slavností v padesátých letech, a především zlomový rok 1957, od kterého se jednotlivé ročníky Dočesné číslují, také bych ráda popsala akci v šedesátých letech, kdy docházelo k uvolňování poměrů v Československu ze strany vlády, až po rok 1968, kdy se slavnosti kvůli intervenci vojsk Varšavské smlouvy nekonaly. V tomto roce byly ovšem plně připravené a obyvatelé, stejně jako organizátoři, se na ně velmi těšili, vzhledem k probíhání takzvaného pražského jara. Dále bych ráda zmínila další průběh vývoje slavností, přes období normalizace až po období předcházející pádu komunistického režimu. Zmíním i několik informací k roku 1981, kdy se akce nekonala z důvodu důlní katastrofy v dole Nelson v Louce u Litvínova, kde o život přišlo velmi mnoho lidí, dokonce i někteří obyvatelé Žatce a blízkého okolí. Město proto tehdy drželo smutek a Dočesná se vůbec nekonala. V polední části této rozsáhlé kapitoly bych ráda popsala historii Dočesné od devadesátých let, tedy od pádu minulého režimu, do roku století. Předposlední kapitola se pak bude věnovat průběhu akcí od roku 2000 až po rok 2019. Některé kapitoly budou obsahovat krátké vyprávění pamětníků, o tom, jak si oni pamatují starou Dočesnou, a také jejich názor na to, jak se během let měnila její podstata. Pamětníci si nepřejí být jmenováni celým jménem, proto je v práci budu označovat pouze křestními jmény.

Mým cílem je podat informace o průběhu Žateckých slavností chmele a piva, popsat jejich průběh v jednotlivých desetiletích, vystihnout důležité změny, které celou historii akce doprovázely a také vyzdvihnout důležité ročníky. Historii se snažím vystihnout ve světle místních periodik, nikoliv očima veřejných orgánů státní moci. Ráda bych popsala také to, jaká byla informovanost o Žateckých slavnostech chmele a piva v různých periodikách. Pokud to bude možné, ráda bych popsala i míru návštěvnosti v jednotlivých, a především v těch pro pořadatele významnějších ročnících. Ráda bych i stručně porovнала historii, tradici a významnost Dočesné s některými jinými známými slavnostmi v České republice a přímo v Žatci. Jinými slavnostmi v České republice myslím konkrétně Znojemské vinobraní.

² Citováno dle: Krajem Lučanů, 1932, str. 15.

Hlavními prameny mé práce jsou informace o Dočesné z Žateckých kronik. Většina ročníků je v nich kvalitně popsána, bohužel, některé roky jsou napsané velmi stručně, nebo dokonce úplně chybí jakákoliv zmínka o průběhu akce v tom daném roce. Dalším významným pramenem jsou pro mě novinové články. Každoročně vychází v městských periodikách informace o průběhu akce, o jejím plánování, o významných hostech, o neobvyklých událostech, které akci doprovázely a samozřejmě také letáky, lákající hosty na akci a programy slavností. Některé periodika také obsahují výroční zprávy o Dočesné, ve kterých nechybí ani stručný popis historie této slavnosti a také různé zajímavosti z minulosti. V neposlední řadě má práce bude čerpat ze speciálních periodik, která vycházela v minulém století a týkala se kultury na Žatecku. Kromě informací o Slavnostech chmele a piva obsahovala také informace o speciálních divadelních akcích, vzniku nových podniků a dalších velkých akcí pořádaných městem. Skutečnost je ovšem taková, že město mnoho akcí nepořádá, a proto je většina těchto periodik právě z velké části o Dočesné.

Téměř žádná kniha se Dočesné nevěnuje, pouze souhrnná kniha týkající se historie Žatce, vydaná nakladatelstvím Lidové noviny, obsahuje pár stručných informací o obecném průběhu těchto slavností a o jejich historii. Pár informací z ní bych ráda do své práce použila. Jiné, odborné práce jiných studentů, mi jako zdroj sloužit nemohou, jelikož se týkají především ekonomiky slavností, to, jaký mají přínos pro město, jak by se dále mohly vyvíjet a jak by se měl změnit jejich průběh, aby byly pro město ještě výnosnější. Mým zdrojem bude i rozhovor s některými pamětníky, což sice není úplně důvěryhodný zdroj, jelikož lidská paměť se může mýlit, a zároveň jejich vyprávění obsahuje informace zabarvené emocemi, ale je to užitečný pramen právě pro popsání jejich pohledu na věc. Zároveň mi to usnadní dosáhnout jednoho z mých cílů, a to vystihnout průběh změn ve vývoji Žateckých slavností chmele a piva. Částečně mohu popsat i svůj vlastní pohled na změny v kvalitě průběhu slavností. Mé matné vzpomínky z dětství sice nejsou kladným příkladem, ale přibližně od roku 2012, kdy mi bylo 15 let, jsem schopna podat kvalitní svědectví.

Počátky Dočesné

První velká Dočesná je zmíněna v městské kronice z roku 1830. Byla pořádána cechem vinařů (vinař od slova „vainer“ používaném ve středověku a v raném novověku, kdy se v Žatci kromě chmele pěstovalo hojně i víno, a toto označení pro chmelaře zůstalo³, i samotný cech se přezdíval Weinerverrein a pěstoval, jak chmel, tak i víno⁴). Po roce 1848, kdy došlo k zrušení cechů, se pořádání ujal nově vzniklý spolek složený z odborníků na chmel a z drobných pěstitelů chmele. Tento spolek fungoval podobně jako většina dělnických spolků, kromě organizace různých akcí, jako byla právě Dočesná, se například staral i o řádné pohřby svých členů. Nejvydařenější Dočesná, kterou organizoval tento spolek, proběhla dle autora článku, Eduarda Weinera, v roce 1910.⁵

Samotný chmel se v Žatci pěstoval už roku 1348 kdy je dochována smlouva o prodeji statku se zahradami a chmelníci. Dříve se v Žatci pěstovalo především víno. Za zmínku stojí i informace, že „v roce 1839 se v Čechách pěstoval chmel na ploše 9579 jiter, tj. 8582 hektarů. Z toho připadalo na Žatec 27 % (...)“.⁶

Slavnosti se konaly většinou každý rok minimálně po celé 19. století, avšak v roce 1914 byl přerušen a obnoven až v roce 1919 z důvodu bojů první světové války. Dočesná probíhala v období první republiky, kdy ovšem z dalších článků číší nespokojenost obyvatel ze slavností, které se dle nich nemůžou rovnat těm dřívějším. V roce 1937 byla slavnost opět přerušena, blížila se totiž druhá světová válka, ovšem ihned po válce byla slavnost obnovena.⁷ Stalo se tak v roce 1946. Od roku 1956 získává každá Dočesná své pořadové číslo a oslavy získaly novodobý ráz.⁸ Nejprve se slavnostem říkalo německy (jelikož Žatec byl složen převážně z německého obyvatelstva, od středověku až do konce druhé světové války) Hopfenkranzfest, což lze přeložit jako „slavnost chmelového věnce“. ⁹ Název Dočesná se začal používat až ve 20. století. Dříve se také oslav účastnil „chmelový král“, „král zelená šiška“, nebo také „král Gambrinus“.¹⁰ Konaly se různé soutěže a představení na téma příběhu této postavy, především stával v čele průvodu, v druhé polovině dvacátého století tento zvyk vymizel úplně.

³ Krajem Lučanů, 1932, str. 19.

⁴Mimořádné vydání Žateckého zpravodaje k výročí 170 let žateckého divadla, str. 8.

⁵Sborník Kulturního života Žatecka, 1968, str. 101.

⁶Citováno dle: Sborník Kulturního života Žatecka, 1974, str. 11.

⁷Sborník Kulturního života Žatecka, 1968, str. 102.

⁸Mimořádné vydání Žateckého zpravodaje k výročí 170 let žateckého divadla, str. 8.

⁹Tamtéž.

¹⁰Tamtéž.

V roce 1900 se Dočesná začala slavit 18. září. Tento rok byla údajně bohatá sklizeň. Průvod se ubíral celým historickým centrem města, které bylo zároveň naplněno velkým množstvím diváků. Celý průvod byl oblečen do různých masek, nejčastěji to ovšem bylo oblečení chmelařů z různých historických období. Na voze kromě různých ozdob vlál červený prapor, který měl symbolizovat veselý návrat z chmelnic.¹¹ Většinou pak probíhalo slavností setkání s městským starostou na radnici, které bylo doprovázeno jeho oficiální řečí a následně posazením chmelového věnce na jeho hlavu od nejstarší vinařky, tentokrát ovšem starosta nebyl přítomen, proto jej zastoupil dokonce okresní hejtmán.¹²

Už před první světovou válkou probíhala Dočesná v okolních vesnicích. Ve zvyku bylo, že se pár dní předem připravovaly masky, vůz a další potřebné věci. Jakmile byl odtrhnut poslední chmelový stonek, zpravidla se schválně nechával ten nejhezčí, byl jím ozdoben věnec a vyrazilo se do vesnice, popřípadě k důležitému statkáři. Po cestě se pilo a zpívalo. Stejně tak jako právě na místě ukončení průvodu, kde se přidal i tanec a oficiální proslov od statkáře. Často býval i odměněn nejlepší česač. Oslavy končily až ráno, kdy se oslavující rozešli domů a probíhaly pouze práce spojené s uklizením chmelnic a odesláním posledního chmele do pivovaru.¹³

Pozdější prameny ovšem starou Dočesnou tolik nevychvalují. Jedná se především o novinové články z 60. a pozdějších let dvacátého století. Jediné, co vyzdvihují, je fakt, že dočesnou slavily všechny okolní vesnice z celého chmelařského okresu, což se v jejich době dodržovalo pouze v některých větších nebo vybraných vesnicích. Také vyzdvihly fakt, že docházeli nákupci z celého světa (Nizozemska, Belgie, Švédska a dalších), kupovali žatecký chmel a také od září do listopadu obývali žatecké hotely, čímž posilovali žateckou ekonomiku. Dále také samotný oslavují způsob, jakým se chmel česal. Česači pobývali většinou celou dobu sklizně přímo na chmelnici, kde si stavěli provizorní přístřešky. Jedlo se tam a pilo. Po večerech tančilo. A především se navazovaly dobré přátelské styky. Jmenuje také významné rodiny, které pořádaly vlastní malé dočesné: Fritschovi, Fantovi, Nožičkovi, Pezellenovi.¹⁴

¹¹Mimořádné vydání Žateckého zpravodaje k výročí 170 let žateckého divadla, str. 8.

¹²Tamtéž.

¹³Krajem Lučanů, 1932, str. 18–19.

¹⁴Sborník Kulturního života Žatecka, 1968, str. 101.

Král Zelená šiška

Pravidelně v průvodu přijížděl král Zelená šiška, někdy též nazýván chmelový král Gambrinus. Na jeho počest se také konala různá představení. Rozhodla jsem se k němu něco málo zjistit, jelikož král Zelená šiška nechyběl téměř na žádné Dočesné už od minulých století. Příběh o tomto králi praví, že kdysi žil jeden líný král, který zavazoval své poddané obrovskými požadavky ve sběru a pěstování chmele, ale sám se nikdy nepodílel na jakékoliv práci a jen se opíjel pivem. Nakonec se nechal oslavovat za úspěšnou sklizeň. Jednou se poddaní naštváli a dali ho do pytle, a potom si zvolili nového krále. Tohoto krále si vybrali z řady nejlepších česačů chmele a předali mu žezlo starého krále. A tato scénka většinou bývala alegoricky znázorněna.¹⁵

¹⁵ Pamětní kniha města Žatec, 1957, str. 54-55.

Dočesná v druhé polovině 20. století

Padesátá léta

V roce 1950 se Dočesná konala v termínu od 27. srpna do 3. září. Pořadatelem této Dočesné byl Výbor pro Dočesnou, mezi jehož hlavní představitele patřili předseda MNV (Místní národní výbor) Jiří Blochin, členové MNV František Bureš a Josef Pracný. Jak uvádí žatecká kronika „letošní dočesná byla značně chudší než v letech minulých.“¹⁶ Toto bylo zapříčiněno především tím, že Žatec byl pozadu s výmlatem, proto se okolní vesnice zaměřily spíše na dokončení sklizně než na oslavy. Autor kroniky upozorňuje na to, jak to bylo správné, jelikož tehdejším hlavním cílem bylo plnit plány a KSČ (Komunistická strana Československa) měla v plánu o týden později oznámit na krajské slavnosti v Loučkách dokončení sklizně obilí i chmele. Proto tento rok chyběla přehlídka téměř stovky alegorických vozů a nesjelo se tolik lidí, jako bývalo zvykem.

Jako každý rok byli vyhlášeni nejlepší česači, kterým byla udělena výhra, dále byla udělena pochvala nejlepším výpomocným skupinám a konal se tanec na náměstí. Autor podává kritiku na pražskou mládež, která nepodávala při česání nejlepší výkony, a ani morálku neměla chvályhodnou, naopak chválí mládež z Moravy. Toto se odehrávalo na tehdejším náměstí dr. Edvarda Beneše (dnes náměstí Svobody). V jižnější části města na hřišti Flóra se jako vždy konaly oslavy sportu a přehlídka armády. Další kulturní akce (veselice a výstavy) se konaly v sále sokolovny nebo v sále střelnice. Tento rok se konala i výstava malíře Oskara Brázdy z Líčkova. Jako každý rok proběhla též tombola, hlavní cenou byl motocykl Jawa 350. V muzeu byla zase otevřena nová výstava o Žatci a jeho historii, nutno podotknout, že značná část tehdejších vystavovaných hmotných pramenů se v něm nachází dodnes.

Dočesná roku 1951 byla opět pořádána Výborem pro Dočesnou, z původních hlavních představitelů zůstal ovšem pouze František Bureš a přidal se k němu Karel Mařík. Hlavním podporovatelem nebylo pouze ministerstvo zemědělství, ale také ministerstvo školství a osvěty. Slavnostní zahájení se nekonalo na náměstí dr. Edvarda Beneše v Žatci, jako většinu předchozích let, ale na návsi v nedalekých Dobříčanech. Hlavním důvodem k slavnosti byl fakt, že Československo se dostalo na druhou příčku ve světě, v pěstování chmele. V kronice je uvedeno: „Zvláště žatecký chmel má na zahraničních trzích

¹⁶Pamětní kniha města Žatec, 1950, str. 86.

světoznámou pověst“.¹⁷ Rovnou byla odstartovaná štafeta se snítkou prvního chmele k prezidentu republiky. Štafetu nesli svazáčci a sokolové a postupně se na ní přidávali stužky ze všech chmelových okresů, až nakonec byla předaná prezidentu na Hradě v Praze.¹⁸ Tehdejším prezidentem byl Klement Gottwald. Tento první chmel česali sami členové státní delegace.¹⁹

Vlastní Dočesná se v Žatci konala ve dnech 15. a 16. září. Oproti předchozímu roku se konaly obří oslavy, což způsobil především úspěch v pěstování toho léta. V muzeu se konala výstava o minulosti pěstování chmele, pořádaná tehdejším ředitelem Františkem Kopeckým. Z této výstavy čerpali pozdější autoři různých odborných článků zabývajících se touto problematikou. Alegorických vozů se představilo 31. Hlavní cenou v tombole byl opět motocykl a nechybělo ani vyhlášení soutěže o nejlepší česače chmele.

V roce 1952 byly slavnosti menší než obvykle. Jak se kronikář zmiňuje: „Neměla (Dočesná) ráz slavnosti celokrajové, nýbrž vyzněla jako slavnost jen žateckého okresu.“²⁰ Konala se ve dnech 13. a 14. září. Byla spojena se Dnem horníků, který celou tuto akci zaštitil. Jediné, co z obvyklých programů nechybělo, bylo vyhlášení soutěže o nejlepšího česače chmele a také některé menší veselice, například v sále sokolovny.

Den horníků nezahrnoval pouze oslavy, ale jednalo se o jakési přísliby okolních závodů k tomu, že budou lépe pracovat a budou mít větší výnosy. Z toho lze usuzovat, že se sklizně a plány moc nevydařily, a proto nebyl dostatek času, ani dostatek financí k uspořádání větších oslav.

Dočesná se v letech 1953 a 1954 nekonala vůbec. Lze předpokládat, že se nedařilo ve sklizních a plnit celoplošně plány, a proto na oslavy nezbyl čas ani finance. Je také dost možné, že v tomto období ve vedení města neseděli dostatečně schopní lidé, kteří by se do organizace podobných akcí pouštěli.

Je dost pravděpodobné, že některé vesnice v okolí Žatce, nebo jednotlivé rodiny určité oslavy pořádaly, nicméně, buďto se konaly tajně, nebo kronikář myslel, že nestojí za zmínku. Pravděpodobně se také konaly některé akce, které přímo nepatřily pod samotnou akci Dočesnou (která vždy probíhala přibližně týden a pak především víkend v měsíci srpnu

¹⁷Citováno dle: Pamětní kniha města Žatec, 1951, str. 93.

¹⁸Tamtéž, str. 95.

¹⁹Tamtéž, str. 95.

²⁰ Citováno dle: Pamětní kniha města Žatec, 1952, str. 101.

nebo září), ale každý rok ji doprovázely, jednalo se například o speciální vysílání v letních kinech, nebo divadelní představení, ať už klasická, nebo ta pod širým nebem.

Jediné, co můžeme považovat za jakousi předzvěst Dočesné, byly Okresní letní slavnosti, které uspořádal Okresní výbor Komunistické strany Československa v Žatci dne 11. a 12. července. Byla to oslava zahájení sklizně, proto lze předpokládat, že lidé byli zprvu optimističtí k úrodě, bohužel, žádné další slavnosti se nekonaly.

Obnovení akce po dvou letech nebylo zrovna ideální. Akci v roce 1955 nedoprovázel alegorický průvod ani oficiality spojené se soutěžemi o nejlepší česače chmele, či návštěva města významnými osobnostmi. Většina akcí byla spojena s různými divadelními představeními a na náměstí se konal trh.

Následující rok se akce opět nekonala. Bylo to pravděpodobně ze stejných důvodů, proč se nekonala v roce 1953 a 1954, což jsem popsala výše.

Zato v roce 1957 byla Dočesná velmi úspěšná a dá se říct, že v podobném duchu se nese do dnešních dnů. Od tohoto roku se i začaly, počítat jednotlivé ročníky.²¹ Kronikář zásluhy na úspěchu této akce připisuje novému Národnímu výboru v Žatci, a jmenovitě jistému soudruhovi, předsedovi MNV, Josefu Svobodovi.²² Z kronikářova zapálení pro jeho práci a dle popisu jednotlivých událostí lze předpokládat, že akce se tento rok velmi vydařila a sám autor kroniky z ní měl velkou radost. Po předchozích letech, kdy akce neměla velkou úspěšnost, popřípadě se vůbec nekonala, v kronice stojí: „Byla obnovena tradice žateckých chmelařských dožínkových slavností – Dočesná.“²³ Jejím uspořádáním byl pověřen nový Výbor pro pořádání Žateckých slavností chmele v Žatci a proběhla ve dnech 7. a 8. září.

Celá akce byla doprovázena koncerty dechové a jiné hudby a samozřejmě divadelními představeními. Pro děti byl zařízen lunapark, který od té doby město organizuje pravidelně. Nekonal se průvod s alegorickými vozy, ale městem šli lidé v různých maskách či krojích. Tento rok byla také poprvé uspořádána zemědělská výstava, která se koná každoročně dodnes. Vystavují se na ní různé druhy drůbeže, plemena králíků a občas například prasata nebo kozy. Zvířata jsou vždy z prvotřídních chovů a nechybějí jim průkazy původu. V dnešní době lze dokonce některá koupit, a proto většina zemědělců vozí svá zvířata na tuto akci za účelem je prodat. Někdy dokonce lze na této výstavě spatřit nějaký druh exotické zvěře.

²¹ Mimořádné vydání Žateckého zpravodaje k výročí 170 let žateckého divadla, str. 8.

²² Pamětní kniha města Žatec, 1957, str. 51.

²³ Tamtéž.

Mimo jiné byla uspořádaná výstava chmele, nebo historická procházka po městě. Kronikář nezapomněl upozornit na to, že na akci se podílel i Státní film, který na ní natáčel svůj barevný film, který byl, promítán na světové výstavě v Bruselu.²⁴ Opět se konala veřejná loterie se zajímavými cenami. Také se pořádala soutěž o nejlepší pivo. Ze slov kronikáře je opět cítit nadšení z akce, nejen že barvitě popisuje davy lidí a jiné, ale také mu nechybí různé metafora a jiné básnické prostředky, například: „Čím víc se pivo pije, tím víc chutná.“²⁵ Nechybí ani příslib konání akce další rok, který přednesl sám Josef Svoboda a zakončil jej větou: „Dobrá myšlenka, dobrý nápad!“²⁶

V roce 1958 jednotlivé slavnosti Dočesné začaly velmi brzo, především díky velmi hojné úrodě. První byla 29. srpna v Lišanech, v Žatci pak probíhala 13. a 14. září. Opět nechyběl průvod masek a krojů, koncerty, především dechové hudby, různé soukromé i veřejné veselice, soutěže na náměstí a živá představení ochotníků i profesionálů. Hlavní slovo a zásluhu měl stejně jako předchozí rok pracovník MNV Josef Svoboda. V sobotu večer byl dokonce uspořádán ohňostroj.

Hlavní soutěží se stal tanec s korbelem piva na hlavě, která se pořádá téměř každý rok na náměstí dodnes. Byla též opět uspořádaná procházka městem, nazvaná „Po stopách minulosti“.²⁷

V roce 1959 slavnost probíhala 5. a 6. září, kronikář jí ovšem moc velkou váhu nepřikládal, a proto o ní mnoho nevíme. Jediné, čemu přikládá význam je hra, která se hrála v divadle již v pátek (4. září) večer a pojednávala o Žatci v době po Bílé hoře. Kronikář označuje Dočesnou za „zcela tradiční oslavu chmelařů ze všech chmelařských oblastí ČSR.“²⁸

Další věc, kterou autor kroniky vyzdvihuje je návštěvnost města cizinci v této době, údajně dorazili Egypťané, Mexičané, Korejci, Vietnamci, Maďaři, Poláci, Angličané a obyvatelé NDR (Německé demokratické republiky).²⁹

Od tohoto roku se ovšem každoročně vydával Kulturní měsíčník Žatecka, a ten ze srpna a září obsahuje především popis a program Dočesné. Možná právě kvůli vydání tohoto časopisu nevěnoval kronikář jejímu popisu tolik času. Část tohoto kulturního časopisu se věnuje

²⁴ Pamětní kniha města Žatec, 1957, str. 53.

²⁵ Citováno dle: Tamtéž, str. 56.

²⁶ Citováno dle: Tamtéž.

²⁷ Pamětní kniha města Žatec, 1958, str. 152.

²⁸ Pamětní kniha města Žatec, 1959, str. 101.

²⁹ Pamětní kniha města Žatec, 1959, str. 102.

historii pěstování chmele a způsobu, jakým je chmel pěstován. Tento časopis byl nadále vydáván každý rok a obsahoval podrobný popis událostí, které se v Žatci během Dočesné odehrály. Pokud Žatec měla navštívit nějaká slavná osobnost, nebo zahraniční návštěva, byla velká část měsíčníku věnovaná právě jí. Měsíčník také obsahoval množství fotek z akce.

Vzpomínky pana Pavla na Dočesnou 50. let

Požádala jsem rodáka ze Žatce, pana Pavla, narozeného v roce 1948, aby mi popsal své vzpomínky na tehdejší Dočesnou a to, jak jí ve svém útlém dětství prožíval. Pan Pavel si bohužel nepamatuje slavnosti z roku 1950 ani 1951, první Dočesná, kterou si pamatuje, proběhla v roce 1952, a té se nemohl moc účastnit, jelikož se mu akorát narodil mladší bratr. Dočesnou, kterou si mohl plně užít, zažil v roce 1955, ale jeho vyprávění obsahovalo především vzpomínky na Dočesnou v roce 1957. Tehdy prý město bylo opravdu přeplněné k prasknutí, zažil i svůj první lunapark a vzpomíná, že obyvatelé města ze slavností žili až do Vánoc. Údajně se tehdy soutěže s korbelem piva na hlavě účastnili i jeho rodiče.

Když jsem se ho ptala, jestli byla Dočesná lepší za jeho mládí, nebo teď, řekl, že za jeho mládí město prý oslavami více žilo, a samotní obyvatelé se snažili v organizaci pomáhat a ne si jen užívat program. Dle něj byla samotná Dočesná nejlepší v 70. a 80. letech. Řekl, že dle něj už slavnosti nedosahují ani z poloviny takové pompéznosti jako dříve. Spíš si všímá vidiny organizátorů v zisku a komerčnosti, nežli zapálenosti pro okres a chmelařskou oblast. Jediné, co si chválí je množství pivovarů, které dnešní Dočesná vždy pozve, a možnost z každého ochutnat.

Dočesná šedesátých let

I v šedesátých letech dvacátého století si občané města Žatce dokázali oslavu Dočesné pořádně užívat. V zápisech v kronice z roku 1960 zní: „město Žatec pořádalo ... Slavnosti, které jsou nejkrásnější a skutečně lidovou oslavou práce všech chmelařů...“³⁰ Celkově je v kronikářských zápisech jasně vidět důraz na nadšenost z toho, že je Žatecko tak uznávanou chmelařskou oblastí a také důraz na to, že vedení města se velmi snažilo, aby z toho město co nejvíce prosperovalo. Svědčí o tom už jen fakt, že při zmínkách o Dočesné se kronikář ihned v úvodu článku vyjadřuje o Žatci jako o „metropoli světového chmelařství“.³¹

V pátek 2. září 1960 proběhl, v rámci oslav Dočesné v městském divadle slavnostní večer na počest významného žateckého rodáka Karla Reinera.³² Tento významný muž za svůj život složil několik desítek skladeb. Působil dokonce v divadle Emila Františka Buriana D 35. Během druhé světové války byl zajat v Terezíně a později v koncentračním táboře Osvětim. Podařilo se mu uprchnout z ochodu smrti a válku a holocaust přežít. V poválečných letech byl členem mnoha uměleckých organizací, například Svazu československých skladatelů nebo Syndikátu českých skladatelů. V pozdějších letech byl jmenován zasloužilým umělcem.³³

Oficiální zahájení Dočesné 1960 proběhlo až další den, tedy sobotu 3. září, odpoledne. Nejprve se konal krojovaný průvod a oslavy pro děti, následovala veselice, která se konala až do následujícího rána. Nedělní oslavy byly zahájeny už v sedm hodin ráno a započaly procházkou po městě, která tradičně byla na téma Po stopách minulosti a přítomnosti. I v neděli se konal průvod v krojích a následovaly klasické chmelové scénky, které Dočesnou provázely mnohá desetiletí (například soutěž v tanci s korbelem piva na hlavě). Kromě mnoha dalších vystoupení následovalo i pásmo zahraničních hostů a umělců. Tento rok mohli návštěvníci ochutnat 25 druhů pív, a kromě jedné hlavní scény se po městě nacházelo několik dalších scén a lunapark. Oficiální zpráva uvádí, že návštěvníkům se nejvíce líbila soutěž O krále valčíku a soubory: soubor ze Strážnice a soubor Jánošík z Partizánského. Akce se prý v sobotu účastnilo okolo 17 tisíc návštěvníků, což mělo být o 50 % více než v roce 1959 a nedělní účast měla být ještě vyšší, přesné číslo ovšem chybí.³⁴

³⁰ Pamětní kniha města Žatec, 1961, str. 102.

³¹ Tamtéž.

³² Pamětní kniha města Žatec, 1961, str. 103.

³³ Jana Antonová, Hana Reinerová, Zasloužilý umělec Karel Reiner. Úplná bibliografie. 1986.

³⁴ Pamětní kniha města Žatec, 1961, str. 103 až 108.

Akce se tento rok účastnila i skupinka 30 oficiálních hostů ze Sovětského svazu, kteří byli ještě před započítáním slavností přivítáni vedením města. Tato delegace si s doprovodem náležitě užívala slavnost, údajně i navštívila některé významné podniky a prošla krásy města. Někteří byli ubytováni u žateckých občanů a následně pokračovali dále do Karlových Varů.³⁵ Článek o sovětské návštěvě končí souvětím: „Žatečtí občané získali při této návštěvě sovětských turistů celou řadu trvalých a upřímných přátel, s kterými si dodnes vzájemně dopisují a vyměňují dárčky.“³⁶

I další léta Dočesné v Žatci se nesla v podobném duchu. V letáčku z roku 1963 je, poplatně době, Dočesná vykreslená jako „vhodná propagace socialistického zemědělství, a především vyspělého československého chmelařství“.³⁷ Oblíbenou atrakcí této doby bylo vystavování zemědělských strojů na náměstí v Žatci a promítání odborných filmů.

V roce 1964 byla uzavřena družba mezi městy Žatec a belgickým Poperinge. Dodnes je tento přátelský svazek ve městě upomínán, například pojmenováním jednoho z náměstí „Poperinge“. Družbou měst se rozumí přátelství mezi nimi, toto slovo bylo převzato od Sovětského svazu a hojně se u nás v druhé polovině 20. století používalo. V roce 1966 byla ve městě Poperinge výstava o Žatci, které se slavnostně zúčastnila delegace ze Žatce, a proto byla následující rok během Dočesné zahájena v Žatci naopak výstava o městě Poperinge. Tato výstava byla otevřena po dobu dvou týdnů a obsahovala tři desítky panelů o životě v tomto městě, jaká se v něm vyskytuje zábava a jak se tam starají o staré a nemocné. Některé panely byly věnovány péči o mládež a její výchovu. Návštěvníci také mohli zhlédnout fotky a popisy typických folklórních oslav a zvyků města, jako například právě tamější dočesnou.³⁸

V tomto roce, tedy v roce 1967, se Dočesné, a tedy i této výstavy, zúčastnila tentokrát delegace z Poperinge. V delegaci bylo 9 členů a mezi nimi například starosta města Walter de Sagher nebo tajemník města, členové rady města, ředitel chmelařského ústavu a také jeden belgický novinář a nakladatel. Poprvé se delegace z Poperinge dostavila již v roce uzavření družby, tedy v roce 1964, a město kladně hodnotila, proto se

³⁵ Pamětní kniha města Žatec, 1961, str. 108 až 109.

³⁶ Tamtéž, str. 109.

³⁷ Citováno dle: Kulturní život Žatecka, září 1963, str. 2.

³⁸ Kulturní přehled Žatec, 1966, str. 102.

předpokládalo, že kladné hodnocení bude mít návštěva i v roce 1967. Všem šlo o udržení styků mezi významnými chmelařskými městy.³⁹

Pro tuto delegaci, stejně tak jako pro ostatní návštěvníky slavností, byl uspořádán krásný program. Kromě četných estrád město v tomto roce uspořádalo první orientační závod o putovní cenu Chmelový věnec. Závod byl celodenní a konal se v kategorii dospělých a v kategorii dorostu. Celou sobotu a neděli se na letišti konaly vyhlídkové lety.⁴⁰ Kromě výstavy o městu Poperinge byly pořádány i další výstavy, jako například výstava chryzantém nebo výstava děl Oskara Brázdy,⁴¹ což byl významný akademický malíř původem z Čech. Oskar Brázda se účastnil prvního odboje a po první světové válce si koupil zámek Líčkov, vzdálený necelých 10 km od Žatce, kde žil až do své smrti v roce 1977 i přesto, že mu byl po druhé světové válce vyvlastněn. Jeho žena jej získala zpět v restitučních a po revoluci v něm zřídila výstavu děl svého muže. Tento umělec se proslavil například i vytvořením opony do žateckého divadla.⁴²

Dočesná, která se nekonala- 1968

V této podkapitole jsem pracovala především s kronikou města Žatec z roku 1968 a s internetovým článkem, který vytvořilo muzeum Karla Antonína Polánka v Žatci.⁴³

V roce 1968 došlo k okupaci naší země vojsky Varšavské smlouvy, což s sebou neslo mnoho nelibých důsledků a jedním z nich bylo zrušení Dočesné. Slavnosti se měly konat 31. srpna až 1. září a na začátku srpna byl dokonce pozván Alexandr Dubček. Ten se nakonec z akce předem omluvil z důvodu stranických předsjezdových příprav.⁴⁴ Ve skutečnosti byl Alexandr Dubček, spolu s dalšími zástupci vedení státu zatčen a odvezen do Moskvy. V Moskvě byl donucen podepsat komunisty předložený protokol a následně se zlomený vrátil do Československa.

Snaha o reformy se projevila i ve chmelařství, a proto byla zrušena povinná účast na chmelové brigádě. Přesto stále do Žatce a jeho okolí proudily davy pracujících, které nalákala nejen lepší kvalita ubytoven, ale i možnost být na Dočesné.

³⁹ Sborník Kulturního života Žatecka, 1967, str. 103.

⁴⁰ Pamětní kniha města Žatec, 1967, str. 100.

⁴¹ Tamtéž, str. 101.

⁴² Otakar Špecinger, Oskar Brázda, 1992.

⁴³ Krausová (online) in: <<https://www.muzeumzatec.cz/docesna-1968.html>>, cit. 19. 4. 2020.

⁴⁴ Tamtéž.

Na Dočesné se mělo oslavit i dvacetileté výročí ČSAD. Jako předchozí léta, i na tento rok byla domluvena spolupráce s pražským divadlem ROKOKO. Ještě 20. srpna městský rozhlas žádal o pomoc měšťanů s výzdobou, také je žádal o ubytování hostů, jelikož hotely je nikdy všechny pojmout nedokázaly.

Vše ovšem bylo ukončeno 21. srpna 1968, kdy bylo město obsazeno vojsky Varšavské smlouvy. Kronikář v tomto roce věnoval Dočesné krátký odstavec, který začínal nápisem“: „Dočesná nebyla“.⁴⁵ Stěžoval si na nudu a smutek, který se táhl městem během začátku září. Upozornil také na fakt, že příprava Dočesné byla velmi náročná a její odvolání nebylo o nic snadnější. Dalším problémem bylo, co udělat se zbožím, kterého bylo v Žatci nadbytek kvůli zásobám na slavnosti. Nejjednodušší bylo sehnat spotřebitele na masné výrobky, kronikář ovšem poznamenal, že nastal problém spotřebovat některé značky pív.⁴⁶

⁴⁵ Pamětní kniha města Žatec, 1968, str. 254.

⁴⁶ Tamtéž.

Dočesná sedmdesátých let

Pozvánka na třináctý ročník Dočesné (1970) mluví jasně, organizátoři tehdy počítali s hojnou návštěvou, tedy s 50 000 lidmi. Předpokládali samozřejmě účast mnohých obyvatel jiných měst a také hojnou účast lidí ze Slovenska. Upozorňovali též na výstavu nesoucí název „25 let československého chmele“. Tak jako u většiny hodnocení města, i zde se setkáváme s hodnocením podplatným době, tedy ze Žatce, který v té době „slavil“ 25 let od osvobození Rudou armádou, se stal jedním z předních měst republiky, a to především díky dělníkům a podnikům.⁴⁷ Výstava, kterou jsem zde zmínila, obsahovala především ukázky nových technologií, ale nechyběly ani vzorky chmele nebo ochutnávky exportních piv.⁴⁸

Kromě žateckých, pražských, plzeňských a dalších českých sborů návštěvníky jistě lákal i sbor z města z Německé demokratické republiky, a to z Markneuchkirchenu.⁴⁹ Následovala dokonce i módní přehlídka a na závěr vystoupil sbor z SSSR.⁵⁰

Další rok, tedy v roce 1971, nevystoupily žádné zahraniční sbory, ale zato byla slavnost obohacena o vystoupení Waldemara Matušky.⁵¹ Stejně tak jako v roce 1971, i v roce 1972 byly hosty Dočesné významné osobnosti, a to například Jitka Zelenková a Yveta Simonová.⁵² V tomto roce se připojily i dvě výstavy, které oslavovaly 20 let chmelařství v Žatci a také 20 let Výzkumného ústavu chmelařského v Žatci.⁵³ Pozvánka na šestnáctý ročník Dočesné upozorňuje nejen na kvalitu žateckého chmele, ale také na tehdejší složení obyvatel města. O Žatci se tehdy říkalo, že je to „mladé“ město. Bylo to kvůli věkovému průměru, který byl v necelém sedmnáctitisícovém městě na třiceti letech. Nechyběla samozřejmě zmínka o produkci chmele a jeho dodávání po celém světě a o původu žateckého chmele v nově vzniklých světových odrůdách.⁵⁴ V tomto roce se účastnila taktéž skupina Františka Ringa Čecha a bylo pořádáno baletní představení.⁵⁵ V roce 1975 na Dočesné pro změnu zahrála Petra Janů, a také Karel Černoch.⁵⁶

⁴⁷ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1970, str. 2.

⁴⁸ Tamtéž, str. 7.

⁴⁹ Tamtéž, str. 3.

⁵⁰ Tamtéž, str. 5.

⁵¹ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1971, str. 7.

⁵² Kulturní život Žatecka, srpen–září 1972, str. 5.

⁵³ Tamtéž, str. 7.

⁵⁴ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1973, str. 2.

⁵⁵ Tamtéž, str. 3.

⁵⁶ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1975, str. 5.

Pozvánka z roku 1978 zase mluví o celém Československu jako o největším vývozci chmele na světě. Dále autor pozvánky odkazuje na miniaturní chmelničku, která dodnes stojí napravo náměstí Svobody, pokud se díváte směrem k radnici. Tehdejší autor se o této stavbě zmiňuje jako o jediné na světě.⁵⁷ V tomto roce na Dočesné vystupovali mimo jiné Karel Zich se svou skupinou, Yveta Simonová, která se Dočesné účastnila pravidelně, Jitka Zelenková, Felix Slováček, Petr Spálený a Miluška Voborníková. Dočesná byla obohacena i turnajem v kopané a motoristickou soutěží, která byla zahajována na náměstí v Žatci.^{58c}

Obě dvě mé pamětnice, tedy paní Eva i paní Agnesa, vzpomínají na tuto dekádu Dočesné jako na velmi zdařilou. Paní Agnesa, která tehdy měla malé děti, vzpomíná, že na první Dočesnou s dětmi šla v roce 1975 a byla velmi nadšená z toho, kolik atrakcí se zde pro ně nacházelo. Také si libovala v tom, že její muž se celý rok těšil na množství druhů piv a vždy si nakoupil pořádnou zásobu. Byla též nadšená z folklórních skupin a dětských souborů. Říkala, že nejvíce byla tato vystoupení obsáhlá právě v 70. letech. Paní Eva naopak vzpomíná na Dočesnou sedmdesátých let očima dítěte. S úsměvem říká, že zpočátku rostla spolu s ní, a tak jí měla vždy co nabídnout. Jako malé právě folklór a dětská vystoupení, jako starší pak zábavu v podobě pestrého zastoupení známých osobností v 80. letech.

⁵⁷ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1978, str. 1.

⁵⁸Tamtéž, str. 2 až 11.

Dočesná osmdesátých let

Dočesná, která se nekonala- 1981

Na počátku 80. let, tedy v roce 1981, musela být Dočesná opět zrušena. Měla se konat 5. a 6. září, vystoupit měli mimo jiné Helena Vondráčková a Jiří Korn. Samotnou akci měla slavnostně zahajovat Petra Černocká. Tento rok měla být Dočesná rozšířena i o okresní dožínky.⁵⁹ Kromě klasických kulturních akcí se měly konat i mnohé sportovní soutěže. Kromě klasické kopané či sedmého ročníku motoristické soutěže Chmelová šiška se tento rok měly na letišti konat závody chrtů.⁶⁰ Pozvánka připomínala 60 let od vzniku komunistické strany, tudíž se Dočesná měla stát další součástí oslav výročí strany v tomto roce. Krom jiných Žatec v tomto roce dostal čestné uznání prvního stupně za příkladné plnění volebního programu a dosažené výsledky.⁶¹ To, kolik naděje vkládalo vedení města do oslav, lze vidět na úryvku z pozvánky: „Svým významem přesáhne (Dočesná) rámec našeho města i okresu, a to především proto, že radost z dobrých výsledků chmelové sklizně se dotýká nejen chmelařů samých, ale širokých vrstev všech pracujících v naší vlasti a zejména pak naší mládeže.“⁶²

Bohužel, po třetí hodině odpoledne dne 3. září 1981 došlo k tragické nehodě v Louce u Litvínova, v dole nesoucím název Pluto II. jednalo se o hlubinný důl, ve kterém došlo k výbuchu uhelného prachu, z hnědého uhlí, které se zde těžilo. Během tragédie zde zahynulo přes šest desítek pracovníků a mnoho dalších bylo zraněno. Byla to velká rána i pro ekonomiku státu, jelikož práce v dole byla na dlouhou dobu omezena. Dočesná byla zrušena, jelikož záchranné práce trvaly dlouhou dobu a byla potřeba velká skupina dobrovolníků na výpomoc.

Poslední zavalený byl vynesen až o dva měsíce později. Další okolností, která vstoupila do hry v neprospěch konání Dočesné, byl smutek, který zasáhl mnoho žateckých rodin. Doly zaměstnávaly mnoho mužů z Žatce a okolí.⁶³

Pamětnice paní Eva si na toto období vzpomíná, i přestože jí nebylo ani 15 let. Říkala, že se moc těšila na Helenu Vondráčkovou, která tehdy byla u mládeže velmi oblíbená.

⁵⁹ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1981, str. 1.

⁶⁰ Tamtéž, str. 7.

⁶¹ Tamtéž, str. 1.

⁶² Citováno dle: Tamtéž, str. 1.

⁶³ Neznámý autor (online) in: <<https://www.zdarbuh.cz/dulni-nestesti/katastrofa-na-dole-pluto-ii-39-1981/>>, cit. 19. 4. 2020.

Město a okolí bylo obsypáno letáky, které na slavnosti chmele a piva lákaly širokou veřejnost, nechyběl ani zveřejněný celý program. Velké akce mimo centrum města byly už téměř celé připravené, náměstí už bylo téměř vyzdobené. Dokonce se začaly sjíždět i atrakce, na které se paní Eva, tehdy jako mladé děvče, velmi těšila. Pak se ale ve čtvrtek stala ta příšerná nehoda (expresivní vyjádření pamětnice), v pátek už jsme věděli i pár přesných informací a taky to, že akce se nekoná, že vláda hledá dobrovolníky.

Dočesná v následujících letech

Následující rok se Dočesná konala normálně, dokonce ani nebylo vynechané číslo ročníku, jako tomu bylo v roce 1968, ale nekonané Dočesné z roku 1981 se nechalo pořadové číslo 24 a Dočesná v roce 1982 byla označená za 25. ročník. O zrušení minulého ročníku nebo lítosti nad obětmi důlního neštěstí se pozvánka na slavnosti nezmiňuje.

V roce 1982 vystoupil například Vladimír Mišík či František Filipovský. Osmý ročník motoristické soutěže Chmelová šiška se tento rok konal v řádném termínu. Konala se i výstava psů.⁶⁴

Pozvánka na 26. ročník Dočesné připomínala lidu, co vše se v ČSSR a ve světě dělo. Vláda v Československu jednala se Sovětským svazem o rozmístění raket na našem území, komunistická strana konala čistky ve františkánském řádu a západní mocnosti taktéž zbrojily proti východním. Tento můj krátký souhrn rozhodně neobsahuje vše, co se tehdy dělo, a většina lidí na světě se bála další světové války. Ihned úvod pozvánky mluví o skvělých krocích vlády a v podstatě upozorňuje na to, že lid může oslavovat chmel a úrodu jen díky jejím krokům. Další věc, na kterou nezapomněla pozvánka poukázat, byla oslava práce pro vlast. Upozorňovala ovšem i na skutečnost, že Žatec a okolní region pomáhá plnit plány a přispívá státní ekonomice.⁶⁵ V tomto roce vystoupili například Petr Novotný, Václav Neckář a Eva Pilarová. Motoristická soutěž Chmelová šiška opět nesměla chybět.⁶⁶

Dočesná v roce 1984 se konala v rámci akcí 40. výročí osvobození republiky Rudou armádou.⁶⁷ Přijela expedice z družebního města Poperinge, která měla v rámci oficiálního programu své vlastní slavnostní uvítání. Vystoupilo mnoho známých osobností,

⁶⁴ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1982, str. 3 až 7.

⁶⁵ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1983, str. 1.

⁶⁶ Tamtéž, str. 3 až 7.

⁶⁷ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1984, str. 1.

jako například František Ringo Čech, Karel Černoch, Jiří Korn a Nad'a Urbánková. Zajímavou akcí byla i výstava pivních etiket.⁶⁸

V rámci oslav 40. výročí od osvobození republiky Rudou armádou se konala i Dočesná v roce 1985.⁶⁹ Vystoupili i Chebští vítězi z Belgie – Mládí 1985, 90 členný soubor⁷⁰. V dalších letech se účastnili například Felix Slováček, Dagmar Patrasová, Marcela Holanová, opět Nad'a Urbánková, Michal David, Ilona Bartošová, Petra Janů,⁷¹ Dalibor Janda, Karel Vágner, Linda Finková, Stanislav Hložek.⁷² V roce 1988 se konala celostátní burza pivních etiket.⁷³

Na rok 1988 vzpomíná pamětník pan Peter. Bydlel tehdy krátce v Žatci, byl sem převelen jako voják, bylo mu 22 let a toto byla jeho první Dočesná. Vzpomíná, že nikdy neviděl tolik piva pohromadě. Také si dělal srandu, že netušil, kolik lidí se do Žatce vůbec vejde. Ohromilo ho i množství atrakcí, které v Žatci viděl, překvapilo ho, jak dokonale byly v centru města rozmístěné. Podotknul také, že toto rozmístění se do dnešních dnů nezměnilo. Množství vystoupení, které šlo jedno za druhým, zábavný program, skvělí moderátoři, to vše bylo tehdy to, co ho velmi zaujalo. Trochu i posteskl, že to už nejméně 20 let na Dočesné nezažil.

V pozvánce z roku 1989 stojí, že letošní Slavnosti chmele a piva se konají v období, kdy před lid a jeho vedení byly postaveny úkoly přestavby hospodářského mechanismu, prohloubení demokracie a otevřenosti.⁷⁴ Akce se zúčastnilo mnoho umělců, mezi nimi Petra Černocká⁷⁵ a další. Koncem roku došlo k sametové revoluci, přesněji 17. listopadu, a o pár týdnů později byla sestavena nová vláda a změnil se režim. S novým režimem se změnila i Dočesná, její průběh, její organizace a její místo ve společnosti.

⁶⁸Tamtéž, str. 3 až 7.

⁶⁹ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1985, str. 1.

⁷⁰Kulturní život Žatecka, srpen–září 1985, str. 3.

⁷¹ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1986, str. 3 až 9.

⁷²Kulturní život Žatecka, srpen–září 1987, str. 2 až 5.

⁷³Kulturní život Žatecka, srpen–září 1988, str. 3.

⁷⁴ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1989, str. 1.

⁷⁵ Tamtéž, str. 2.

Dočesná devadesátých let

Stejně jako předchozí pozvánky na Dočesnou, i ta z roku 1990 poukazovala na dobu, ve které byla napsána. Pozvánka na 33. ročník Slavností chmele a piva připomínala, že se konaly první svobodné volby a také upozorňuje na všechny okolnosti s převratem spojené. Ráda bych ocitovala část pozvánky a tím nejlépe vše vystihla: „Jistě, že v našem městě máme ve spojitosti se změnami minulých měsíců v naší společnosti mnoho starostí a práce, kterou nám zanechal totalitní režim. Přesto přes všechny tyto starosti nesmíme opomíjet ani náš proslulý žatecký chmel (...). Samotná příprava našich oslav není vůbec jednoduchá i z toho důvodu, že musíme nutně renovovat a upravovat celé naše město, zejména historickou část, kde se již tradičně samotné oslavy uskutečňují. Budou se proto letos konat a určitě i v letech příštích ve značně ztížených podmínkách (...). Organizátoři proto připravují programy i na jiných prostranstvích města.“⁷⁶ Nutno podotknout, že celá rekonstrukce města doposud nebyla dokončena, a proto ještě stále mohou návštěvníci Dočesné obcházet lešení, pásky se zákazem vstupu a další pomůcky sloužící při přestavbách. Organizátoři navíc stále připravují program na více místech v Žatci, například v letním kině nebo nově na náměstí Prokopa Malého. Dříve se hojně vystupovalo i na autobusovém nádraží, což ovšem velmi komplikovalo zhuštěnou dopravu během oslav.

V tomto roce byl opět připraven bohatý program, kromě četných vystoupeních (Šárky Rezkové, Dalibora Jandy, skupiny Laura a její tygři a dalších), se konalo i první kolo soutěže Miss chmele ČSFR, kde se představily dívky z těchto chmelařských oblastí: Žatecko, Ústecko, Tršicko a Piešťansko. Město Žatec vyslalo celkem 6 kandidátek, a to Miroslavu Koutnou, Oldřišku Zvěřinovou, Gabrielu Hryzbilovou, Lenku Štefanikovou, Kateřinu Bastlovou a Marcelu Pádrovou. Pro děti byl připraven i chmelový cirkus. Byla konaná i sexy strip show, na kterou se měli dostavit i zahraniční umělci. Letní kino hrálo nonstop a představilo i například filmy z USA. Byly pořádány vyhlídkové lety nad městem, výstava koček a burzy.⁷⁷

Na pár dalších let byl vstup na Dočesnou zpoplatněn. Například v roce 1992 se jednalo o částku 20 Kčs, v případě sníženého vstupného pak 10 Kčs.⁷⁸ Paní Eva na toto období má mnoho vzpomínek a několikrát se zmínila, že by byla ráda, kdyby byl vstup opět zpoplatněn.

⁷⁶ Citováno dle: Kulturní život Žatecka, srpen–září 1990, str. 1.

⁷⁷ Kulturní život Žatecka, srpen–září 1990, str. 2 až 8.

⁷⁸ Pamětní kniha města Žatec, 1992, str. 255.

Vyprávěla mi, že každý, kdo zaplatil vstup, dostal náramek a ten platil po celou dobu trvání slavností, tudíž se dalo kdykoliv odejít a pak se zase vrátit. Jednalo se o další příspěvek městu a zároveň se svým způsobem (expresivně zabarveno pamětnicí) vytříbil zástup návštěvníků Dočesné. V plánech o programu akce bylo i to, že by každý významný pivovar měl svoji malou chmelnici, u ní taneční parket, čepoval by výhradně své vlastní pivo a hrály by tam písničky z jeho okresu (například u Budvaru pouze jihočeské písně).⁷⁹

V roce 1992 se mezi žatečany spustil povyk, jelikož ani na začátku léta nikde nebyl žádný poutač na Slavnosti chmele a piva. Veřejnosti bylo známo, že se budou konat, nicméně neznala žádnou bližší informaci. Začátkem srpna se vedení města zmínilo, že akce proběhne v tradičním duchu. Mezi obyvateli se strhla nevole, neboť si mysleli, že stále není nic přesně domluvené a připravené, dále se báli, že při malé návštěvnosti nebude dostatek návštěvníků a za rok dostatek financí.⁸⁰

V kronice je nadále citováno několik reakcí na otázku: „Jak se Vám líbila letošní Dočesná (1992)?“ Většina dotázaných nešetří kritikou. Stížnosti na počasí jsou vedlejší, to organizátoři ovlivnit nemohou, ale návštěvníci si doslova stěžovali, že akce jde každý rok „níž a níž“, vadilo jim především málo stánků, minimální obstarání hygieny ve městě, nepoutavý program a ještě „dvacet korun na zaplacení.“⁸¹

V dalším roce se vedení města snažilo daleko více a pokoušelo se Dočesnou přiblížit původní podobě. Tentokrát ustoupilo z cíle vydělat městu peníze a rozhodlo se do příprav zapojit lidi, kteří byli s Žatcem, s chmelem a se slavnostmi více spojení.⁸² A jak město slíbilo, v tomto roce se pozvánka na akci, plakáty i podrobný program objevily včas.⁸³ Některé lístky byly slosovateľné, čímž se zčásti zamezilo kritice za vybírání vstupného. Mezi hlavní ceny patřilo dětské kolo, jednodenní zahraniční zájezd, osobní automobil Favorit a další. Mezi účastníky byla Petra Černocká, Roman Skamene, Iveta Bartošová, Pavel Bobek a další.⁸⁴ Dotázaní, kteří navštívili i Dočesnou z roku 1992, odpovídali na otázku, zdali se jim na oslavách líbilo, velmi nadšeně. Samozřejmě se našlo i pár lidí, kteří nadšení nebyli, ale větší část dotázaných neskrývala nadšení.⁸⁵ Velkým mínusem ovšem byl finanční deficit,

⁷⁹Pamětní kniha města Žatec, 1992, str. 252 až 253.

⁸⁰Tamtéž, str. 253.

⁸¹Tamtéž, str. 255 až 258.

⁸²Pamětní kniha města Žatec, 1993, str. 230.

⁸³Tamtéž, str. 232.

⁸⁴Tamtéž, str. 236 až 238.

⁸⁵Tamtéž, str. 240 až 241.

který slavnost městu způsobila. Mezi radními se dle kronikáře dokonce strhl povyk, jelikož bylo zřejmé, že organizátorům bylo vyplaceno téměř 200 000 Kč na výplatách, a ještě měli zdarma občerstvení, na kterém město prodělalo dalších několik desítek tisíc korun.⁸⁶ Kronikář ovšem opět s nezakrývaným nadšením podotýká, že vedení města se i přes ztráty nehodlá vrátit k zadání organizace akce nějaké cizí agentuře.⁸⁷

Finanční problémy z Dočesné v roce 1993 se promítly i v přípravách Dočesné na další rok, jelikož město stále řešilo finance, a to ho trochu pozdrželo při plánování.⁸⁸ Skutečnost, že město bylo v deficitu z předchozího roku, se nejspíš odrazila i ve zdražení vstupenek, dospělí si za vstup museli zaplatit 30 Kč, děti stále 10 Kč, vojáci, senioři a studenti 15 Kč, pro organizátory, hosty a účastníky byl vstup samozřejmě zdarma.⁸⁹ Na akci byly pozvané delegace partnerských měst, jednalo se o Poperinge, Nakskov, Gergesmund, Mainburg, Wolhzech a Haapevesi. Byli pozváni i prezident, předseda vlády a ministr zemědělství České republiky.⁹⁰ V tomto roce bylo k Dočesné vydáno i 7 druhů pohlednic, zachycujících chmel a tradici Dočesné v Žatci.⁹¹

Přestože o Dočesné bylo informováno široké okolí dostatečně dopředu a vše bylo domlouváno s dostatečným předstihem, veřejnost si našla důvod ke kritice. Tentokrát to bylo kvůli podobě letáků. Byly vytištěné tři druhy, jeden s programem na hlavním pódiu, druhý s programem na ostatních pódiiích a třetí s programem letního kina. Lidé měli problém s nevýraznou grafikou a s chybami. Město, a především Mgr. Urbancová, která měla letáky na starost, tuto skutečnost svedly na firmu, která letáky dodala pozdě, a proto je již nebylo možné reklamovat. Firma, která letáky tiskla, byla jedna z nejlevnějších, proto si město vybralo právě ji. Paní magistra Urbancová dále byla velmi nespokojena i s prací lepičů.⁹²

Ve vedení města se po skončení akce strhla velká hádka. Pan Kopřiva, který měl na starost články v regionálním tisku, byl následně obviněn z nekolegiality a pokárán. V novinách se objevily pouze negativní ohlasy, sám autor článků hledal v programu jen samé nedokonalosti. Když ale město dělalo anketu, kde se ptalo na dojmy z Dočesné 1994, tak zcela nebyly pouze negativní. Sám Petr Holodňák chtěl po této aféře rezignovat ze svého postu. Přitom právě pan

⁸⁶ Pamětní kniha města Žatec, 1993, str. 242.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Pamětní kniha města Žatec, 1994, str. 300 až 301.

⁸⁹ Tamtéž, str. 303.

⁹⁰ Tamtéž, str. 301 až 302.

⁹¹ Tamtéž, str. 303.

⁹² Tamtéž, str. 304.

Holodňák měl velkou zásluhu na průběhu Dočesné a také na fungování města⁹³, dnes je ředitelem muzea K. A. Polánka v Žatci.

Pořadatelé měli po vyúčtování velkou radost, jelikož akce tentokrát nebyla ztrátová, ba naopak, vyhodnocena byla jako mírně plusová. Zisk činil 50 000 korun. Do konce roku organizátoři věnovali ceny, které nebyly vyzvednuty na dětské scéně, žateckému ústavu Kamarád LORM (organizace pomáhající lidem se zdravotním postižením).⁹⁴

V roce 1995 se vedení města dohadovalo, zdali bude slavnost probíhat dva dny jako obvykle, nebo pouze jeden den. Nakonec bylo rozhodnuto, že Dočesná proběhne v pátek a v sobotu. Pořadatelům se to zdálo více vyhovující a rozhodli se takto postupovat i další roky. Akce byla tento rok bez poplatku za vstup. Celou akci natáčela TV Nova a v říjnu ji odvysílala v hlavním vysílacím čase. V této kronice se také poprvé objevuje zmínka o bavorském okrese Roth. Z počátku se jednalo o tom, že by odsunutí Němci žijící v regionu Roth byli na Dočesnou pozvaní, alternativou bylo jejich pozvání na Den Památek. Tito lidé se údajně chtěli zúčastnit jakékoliv akce a zbudovali vlastní muzeum o Žatci.⁹⁵Odsunutí Němci žijící v Rothu, jejich potomci a příbuzní na Dočesnou nakonec byli zváni i v dalších letech, například následující rok, tedy rok 1996.⁹⁶

Paní Eva vzpomíná, že přesunutí na pátek a sobotu místo na pátek a neděli bylo velmi chaotické. Mnoho lidí s tím nepočítalo a divilo se, že akce není v neděli. Stále tvrdí, že by měla být zpět posunuta na neděli nebo protažena na tři dny, protože lidé zdaleka nestíhají dorazit včas na zahájení programu. Mrzí ji, že rodina si už párkrát rozmyslela plán dorazit na Dočesnou, jelikož by nestihli začátek nebo by přišli právě o lepší program, který dle nich měl být v pátek. Vzpomíná také na to, že pár let byl zpoplatněn vstup pouze v sobotu a v pátek byl zdarma. Což potvrzují například i kroniky z roku 1996 a 1997.

⁹³ Pamětní kniha města Žatec, 1994, str. 308.

⁹⁴ Tamtéž, str. 310.

⁹⁵ Pamětní kniha města Žatec, 1995, str. 144 až 146.

⁹⁶ Pamětní kniha města Žatec, 1996, str. 172.

Dočesná 21. století

V roce 2000 se opět konala Dočesná v Žatci, tento rok si ovšem pořadatelé dávali pozor, aby někteří návštěvníci nepřespávali uprostřed města, čímž by se vyhnuli placení za sobotní vstup, jako tomu někteří do té doby dělávali. Tentokrát pomáhali i pracovníci Českého červeného kříže, pro případ, že by se někdo zranil. Dorazily i oficiální delegace, jako vždy nesměla chybět delegace z Poperinge, kromě ní ovšem dorazila i delegace z Marienburgu a Krasnystawu. Více návštěvníků dorazilo až v sobotu, jednalo se o návštěvníky až z Ameriky, kteří trávili dovolenou v Čechách, a v Praze se o slavnostech dozvěděli, tak si kvůli Dočesné pobyt prodloužili. Musím podotknout, že v tomto roce je zpráva o akci v kronice zapsaná strozeji než v předchozích letech. Článek nevypovídá téměř o žádných přípravách, ani o podrobném průběhu, jediné, co nechybí, je zmínka o zisku, který v tomto roce činil 130 000 Kč.⁹⁷

V kronice z roku 2001 se lze dozvědět, že stánkaři se na akci hlásí sami, ale stánky s textilem, zábavní pyrotechnikou a balónky plněnými vzduchem byly přísně zakázány. Vstupné činilo 100 Kč, důchodci, děti a vojáci měli vstup za 50 Kč. V tomto roce bylo nařízeno po opuštění slavností po návratu opět platit vstupné, jelikož si organizátoři mysleli, že tím předejdou prodávání lístků mezi občany, návštěvníci si ale tolik stěžovali, že v průběhu akce bylo toto nařízení zrušeno. Již v záznamu z tohoto ročníku je patrné, že město začalo uvažovat o zrušení vstupného na akci, pořadatelé chtěli napodobit dočesnou z polského Krasnystawu. V tomto roce se také had z pivních kelímků, vytvořený právě na Dočesné v Žatci, stal českým rekordem. Kelímky následně neskončily mezi 50 tunami odpadu z Dočesné, ale místní zahradnictví je využilo pro své účely.⁹⁸

Následující rok, tedy rok 2002, proběhla Dočesná bez placení vstupenek. Tento rok byl opět zlomen rekord při stavbě hada z pivních kelímků, tentokrát tuto soutěž pořádalo místní Sdružení Chrámu chmele a piva. Při Dočesné bylo i 30. srpna 2002 slavnostně otevřeno Muzeum Homolupulů.⁹⁹ Homolupulové jsou smyšlení dávní obyvatelé Žatce, kteří se živili pěstováním chmele. Na náměstí byl dokonce vykopán fiktivní hrob nejstaršího pilaře, Lojzy Lupulína, který se stal místní atrakcí.¹⁰⁰ Kronikářka si také ve zprávě stěžuje na neúčast lidí při tanci s korbelem piva na hlavě, která byla dříve návštěvníky velice oblíbená. Také se začal více řešit problém požívání alkoholu nezletilými osobami, který byl v té době již

⁹⁷ Pamětní kniha města Žatec, 2000, str. 175.

⁹⁸ Pamětní kniha města Žatec, 2001, str. 136 až 137.

⁹⁹ Pamětní kniha města Žatec, 2002, str. 112-113.

¹⁰⁰ Pamětní kniha města Žatec, 2001, str. 136.

celorepublikovým problémem, přesto starost dělalo pořadatelům především jeho veřejné požívání. Další problém nastal při konfliktu stánkaře se zlodějem, kdy zloděj byl zraněn tupou stranou sekery do hlavy, stánkaři hrozil vážný trest.¹⁰¹

Od roku 2005 na žateckou Dočesnou přispívají peníze i organizace Evropské unie, i kronika se v tomto roce zmiňuje o slavnosti jako o „poprvé nové“. Díky fondům směli pořadatelé uspořádat projekt scénického ztvárnění slavného koncertu skupiny Pink Floyd („The Wall“), mohly být také pozvány skupiny, které slavily své velké výročí, například skupina Katapult, která slavila své třicáté výročí nebo skupina Laura a její tygři, která slavila výročí dvacáté. V divadle se též uskutečnila soutěž „Miss Zlatého moku“¹⁰²

V roce 2007 Žatec navštívil rekordní počet návštěvníků. Paní Eva vzpomíná: „Tolik návštěvníků se dalo čekat. Bylo mi to jasné ihned potom, co veřejně vyhlásili, že do Žatce přijede Karel Gott. To víte, máme to blízko k Německu. Sami jsme s manželem pozvali příbuzné ze Slovenska, tak proč by toho nevyužili Němci, kteří bydlí tak blízko.“ Jednalo se o 50. ročník a pořadatelé si s programem dali velmi záležet. Pozván byl Karel Gott, který se stal tím největším lákadlem, dále pak Vladimír Mišík, německá skupina Alphaville, skupina Pražský výběr 2, country skupiny jako Rangers nebo Nezmaři či rockové skupiny Cocotte Minute nebo Visací zámek. K příležitosti příjezdu mitra Karla Gotta se v Křížově vile v Žatci konala výstava o jeho životě.¹⁰³ Návštěva Karla Gotta znamenala i problémy, například neodbytné fanoušky. Jedna z fanynek musela být odborně zpacifikována potom, co se neobytně pokoušela dostat ke Karlu Gottovi, další návštěvník akce mu polil interiér vozu.¹⁰⁴

Rok 2008 se sice neobešel bez známých tváří, Dočesnou navštívila například Lenka Filipová, Roman Dragoun, skupina Chninaski, Jaroslav Uhlíř, Věra Martinová, skupina Škvor nebo dokonce slovenská skupina Horkýže Slíže.¹⁰⁵ Bohužel, návštěvníci tentokrát tolik nadšení nebyli, sama pamětnice paní Eva vzpomíná, že „rok 2008 nebyl nic moc, v porovnání s rokem 2007“, sama ovšem později poznamenala, že tento názor má nejspíš proto, že rok 2007 dosáhl takové pompéznosti. „Sama jsem už nikdy tolik lidí na Dočesné nezažila, jako v roce 2007“, dodává také pamětnice.

¹⁰¹ Pamětní kniha města Žatec, 2002, str. 113.

¹⁰² Pamětní kniha města Žatec, 2005.

¹⁰³ Žatecké noviny, 2007. Číslo 35.

¹⁰⁴ Žatecké noviny, 2007. Číslo 36

¹⁰⁵ Žatecké noviny, 2008. Číslo 35.

V roce 2009 byla vydána nová verze letáku, který se tiskne do dnešní doby. Letáček je laděn do různých odstínů zelené a ke každému dni jsou popsány orientační časy vystoupení na všech scénách, tak jako tomu bylo doposud. V roce 2009 na Dočesné vystoupilo opět mnoho známých tváří, například Michal David nebo Helena Vondráčková, dále Jakub Smolík nebo skupiny jako Walda Gang, Čechomor nebo Krucipüsk.¹⁰⁶ Tentokrát ovšem diváky neodradil ani déšť, jako tomu bylo v některých předchozích ročnících.¹⁰⁷

V roce 2010 na Dočesné v Žatci opět oslavila skupina Laura a její tygři své výročí, vystoupila s nimi i Ilona Csáková, která původně byla stálou členkou kapely. Návštěvníky také nalákali například Allan Mikušek, a dokonce Miro Žbirka, jedná se o dva významné slovenské umělce. Slovenských interpretů bylo více, dorazila i skupina Vidiek. 53.ročník Dočesné totiž pořadatelé chtěli pořádat v česko-slovenském duchu. Miro Žbirka se před vstupem na jeviště zranil, ale nakonec koncert mohl odzpívat celý. Z českých umělců dorazili například David Koller nebo kapela Brutus. Nechyběla ani již tradiční soutěž Miss Zlatého moku, jako každý rok, i v tomto roce musela dívky předvádět ruční česání chmele. Nově byly dívky zapojeny do soutěžního tance s korbelem piva na hlavě, korbel měli na hlavě jejich tanečníci. Každé děvče zastupovalo „svůj“ pivovar a v něm následně celé odpoledne točilo pivo.¹⁰⁸

Rok 2011 byl ozvláštněn slavnostním rozsvícením Chmelového majáku, stavby, která byla postavena na náměstí Prokopa Velkého v Žatci, a její architekti získali slavnostní ocenění Grand Prix. Stavba je vysoká více než 200 metrů a za dobré viditelnosti z ní lze vidět například hrad Hazmburk. Stavba má i výtah, aby se na vrchol mohli dostat i handicapovaní, a celý den informuje obyvatele o aktuálním čase a teplotě vzduchu. Vystoupil například Wabi Daněk nebo skupiny Sto zvířat, UDG a slovenská No Name. Vrcholem večera měla být skupina BSP, která vystoupila ve svém původním složení. Po skončení vystoupení byl jeden z hlavních zpěváků, Kamil Střihavka, zasažen plastovou láhví od jednoho z přiopilých fanoušků.¹⁰⁹

V roce 2014 došlo ke změně v pořádání slavností, jelikož žatecké autobusové nádraží bylo právě v rekonstrukci, a tak vedení města rozhodlo, že rocková scéna a country scéna bude přenesena na náměstí Prokopa Velkého a do letního kina. Letní kino je od hlavní scény na náměstí Svobody vzdálené téměř jeden kilometr, proto byla vytvořena trasa pro chodce, která

¹⁰⁶ Žatecké noviny, 2009. Číslo 35.

¹⁰⁷ Žatecké noviny, 2009, číslo 36.

¹⁰⁸ Žatecké noviny, 2010, číslo 36.

¹⁰⁹ Žatecké noviny, 2011, číslo 36.

omezovala dopravu, ale návštěvníkům slavnosti ušetřila mnoho kroků. Obě scény už se na autobusové nádraží nevrátily a zůstaly v těchto lokalitách.¹¹⁰

Když jsem se ptala pamětníků na jejich názor na dnešní Dočesnou, všichni odpovídali podobně. Pan Pavel na Dočesnou dokonce přestal chodit úplně, jelikož zkrátka tato akce není vhodná pro důchodce, kteří mají omezenou možnost pohybu. Přestože se vedení města a organizátoři snaží obstarat dostatečnou zdravotnickou pomoc, dav o několika desetitisících lidí je problémový celý hlídat. Organizátoři se také snaží obstarávat dostatečnou hygienu, bohužel, přenosné toalety jsou vždy nedostatkovým zbožím, a městským službám se veškerý nepořádek podaří pečlivě odklidit až po skončení celé akce. Možnost sezení pro návštěvníky je také omezená a v žádném případě nestačí pro všechny. Paní Agnesa vzpomíná, že před revolucí (myslí před rokem 1989) byla Dočesná více přátelská, lidé více řešili problémy ve městě, každý se více znal. Když ona (paní Agnesa) byla naposledy na slavnostech, bylo to na vystoupení Františka Nedvěda, nepoznala nikoho na lavičkách. Ještě ji rozčílil nepořádek na lavičkách a před pódiem. Na závěr bych ráda ocitovala jednu z jejích krásných vět: „Doufám, že Žatcem jednou opět projde průvod měšťanů v různých maskách, všichni se pečlivě postarají o to, aby Žatec zůstal i po konci slavností čistý, a společně celé publikum slavnostně přivítá chmelového krále.“

¹¹⁰ Žatecké noviny, 2014, číslo 35.

Příklad dalších kulturních akcí, ve srovnání s Dočesnou v Žatci

Znojemské historické vinobraní

Znojemští pamětníci vzpomínají na počátky vinobraní s kritikou, jelikož snahy o jeho vznik byly dlouholeté. Vinobraní bývalo v Mikulově nebo také v Mělníku a v dalších vinařských oblastech. Ve Znojmě ovšem chyběla podpora Vinařských závodů, dalších vinařských podniků a veřejných orgánů, a snaha několika zapálených jednotlivců bohužel nestačila.

Právě proto bylo první vinobraní pořádáno až v roce 1965, zapojilo se do něj několik místních restaurací, vináren a hospod, nechyběla vystoupení méně známých, ale uznávaných umělců a malý průvod. V centru byly pořádány trhy, do města dorazil i lunapark, akci navštívili především lidé z města a z blízkého okolí.

Důležitým pořadatelem, který se sám první akce účastnil, byl František Koukal, který naplánoval akci každoročně opakovat a udělat z ní slavnost velkolepých rozměrů. Rozhodl se vytvořit alegorii na předávání čtných, především vinařských privilegií městu Znojmu Janem Lucemburským v roce 1327. Z Františka Koukala se brzy stal první ředitel celé akce, postupně se mu podařilo získat další příznivce, kteří se do akce zapojili, a také dostatek financí na její uskutečnění. A v září roku 1966 došlo k prvnímu Znojemskému historickému vinobraní, jak jej můžeme vidět i v dnešních dobách, a už v prvním roce akci navštívilo na 55 000 hostů. Na další ročník se reklamy objevovaly po všech koutech republiky, ale hlavně v metropolích jako byla Praha nebo Brno. Celá akce byla natáčena Československou televizí a následně odvysílána. Akci, kromě sta tisíců návštěvníků, navštívil i tehdejší prezident Antonín Novotný.¹¹¹

A stejně jako u Žatecké Dočesné, rok 1968 znamenal zrušení slavností nejen chmele a piva, ale také vinné révy a vína. Přestože pořadatelé měli připravený dostatečný finanční vklad, většina věcí byla připravena, či dokonce dovezena do města, pozvánky byly vytištěné a hosté pozvaní, vše se muselo zrušit a akce byla obnovena až další rok. V roce 1969 hrozilo zakázání akce, vedení státu se údajně obávalo protistátních akcí, naštěstí se ovšem akce konala, jelikož její ředitel, již zmiňovaný František Koukal, za ní převzal osobní odpovědnost. Přesto byla armáda i SNB v pohotovosti a do města dorazili tajní agenti. Akce měla v roce 1969 velký ohlas a velký zisk, bohužel, někteří její pořadatelé a účinkující, dokonce i sám ředitel akce František Koukal, skončili na „černé listině“ komunistické strany.

¹¹¹Marta Mátlová, (online) dostupné z: < <https://m.znojnocity.cz/znojemske-vinobrani-od-historie-k-soucasnosti-i/d-1226>>, cit. dne: 20.4.2020.

Bohužel, během období normalizace začala snaha vlády angažovat se do průběhu slavností. Pan František Koukal byl nucen scénář přepracovat, místo krále Jana Lucemburského nyní městem projížděli husité. Akce následně přišla o mnoho svých „fanoušků“, někteří pořadatelé se již nechtěli účastnit, a nakonec i sám František Koukal odešel ze své funkce ředitele Vinobraní. Akce byla naposledy konána v roce 1973, další ročník se uskutečnil až po sametové revoluci.¹¹²

¹¹² Marta Mátlová, (online) dostupné z: https://m.znojnocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=1225&n=znojemske%2Dvinobrani%2Dod%2Dhistorie%2Dk%2Dsoucasnosti%2Di, cit. dne: 20. 4. 2020.

Kultura v Žatci

Další kulturní akcí, kterou Žatec pořádá, je Májový chmelfest, který se každoročně koná během víkendu, který je datumově nejblíže Dni osvobození. Žatcem zní cimbálová muzika, celá akce je natáčena místní televizí a městem prochází průvod dobrovolníků, kteří se převlékají do různých kostýmů, většinou se jedná o rodáky z okolních vesnic. Někdy se do průvodu zapojují i jezdcí na koních, zemědělské stroje nebo skupiny řidičů motorek se svými stroji. Některé uzavřené památky jsou ve městě výjimečně otevřeny, vstupné do muzeí a jiných institucí bývá zlevněno nebo bývá zcela zdarma a pivovary pořádají pivní degustace. Na náměstí se koná slavnostní projev hlavních představitelů města a také slavnostní naražení sudu pív. Jedná se o sud, který je jakýmsi symbolem města, dnes je v Žatci na náměstí i při vjezdu do města na kruhovém objezdu. Celý program pořádá žatecký spolek Chmelobrana, do organizace se zapojuje i Žatecký pivovar a další menší žatecké spolky a firmy.¹¹³

Dále se v Žatci na počátku 21. století několikrát konala akce s názvem Rock IZOS for Žatec. IZOS je firma vyrábějící izolační skla, její majitelé pár let pořádali akci pro občany města Žatec,

na kterou se neplatilo vstupné, konala se přibližně týden až dva po Dočesné a na akci se sjížděli známí umělci. Například v roce 2011 se akce zúčastnil Lešek Semelka nebo skupina Vypsaná fixa.¹¹⁴

Žatec je i oblíbeným místem filmařů, natáčela se zde řada filmů a seriálů, především s vojenskou tematikou. Jako příklad by mohl posloužit film z roku 2017, Úkryt v zoo, v originále *The Zookeeper's Wife*. Z „putovních akcí“, které se konají na různých místech České republiky, nebývá ani Žatec vyčleněn. Rádio Blaník, tedy rádio s dlouholetou tradicí v České republice, na náměstí Svobody v Žatci několikrát konalo své letní nebo vánoční koncerty. Žatec se též zapojuje do celostátních akcí, například každoročně se i v Žatci konají Dny evropského dědictví. Tyto akce se konají každoročně v září na mnoha místech v Evropské unii, pořádá je především Evropská komise a Rada Evropy a mají za cíl prohloubit v lidech pozitivní vztah k památkám a kultuře. Tato akce je pořádána od roku 1984, v České republice probíhá od roku 1991. Ročníky mohou mít různá témata, například v roce 2019 to bylo téma „památky a zábava“, nebo též mohou být bez tématu. Během těchto dnů bývají otevřeny různé památky a instituce, které normálně bývají veřejnosti uzavřeny, mohou se konat i různé doprovodné akce, například výstavy.

¹¹³Kolektiv autorů, (online) dostupné z: <<http://www.chmelfest.cz/>>, cit. dne 20.4.2020.

¹¹⁴Žatecké noviny, 2011, číslo 38.

Závěr

Má bakalářská práce je rozdělená do 4 kapitol, z nichž druhá kapitola je nejrozsáhlejší. První kapitola se věnuje počátkům Dočesné od roku, kdy prokazatelně proběhla první akce, tedy od roku 1830, až do let po druhé světové válce. Druhá, jak již jsem zmínila, nejrozsáhlejší kapitola, zmiňuje průběh a vývoj akce od roku 1950 do roku 1999. Pokusila jsem se čtenářům popsat i historický kontext dané doby, co nejlépe vystihnout změny v průběhu akce zdůraznit důležité ročníky, například rok 1957, od kterého lze zaznamenat pravidelné pořádání Dočesné až do dnešní doby. Zmínila jsem i roky 1968, kdy byla akce po invazi vojsk Varšavské smlouvy zrušena, či rok 1981, ve kterém se akce nekonala, jelikož došlo k velkému důlnímu neštěstí v dolech nedaleko Žatce. Pokusila jsem se i zaznamenat změny v průběhu akce vzniklé při změně režimu. Poslední kapitola mapuje průběh Dočesné ve 21. století. Některé roky či důležité změny jsem doplnila poznámkami či vzpomínkami čtyř pamětníků, a to paní Agnesy, paní Evy, pana Pavla a pana Petera. Pamětníci si nepřáli, jak jsem již zmínila v úvodu své práce, být jmenováni celým jménem, proto jsou v práci označováni pouze křestním jménem. Ve čtvrté kapitole jsem velmi stručně zmínila historii Znojemského historického vinobraní a pokusila jsem se ho srovnat s žateckou Dočesnou. V této kapitole jsem zmínila i některé další kulturní záležitosti, které Žatec pořádá, například májový Chmelfest, a jak z práce vyplývá, žádná kulturní akce pořádaná v Žatci svou velikostí Dočesné nemůže předčit.

Ve své práci jsem pracovala především s regionálním tiskem a regionálními kronikami. Problémem při psaní mé práce byly nedostatečné záznamy v kronikách, především v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století, kdy kronikáři nepovažovali Dočesnou za tak důležitou, aby se jí věnovali více než na pár odstavcích. Tento problém ovšem povětšinou zachránila periodika, věnující se kultuře na Žatecku. Nejvíce záznamů o Dočesné v kronikách se nacházelo v pamětních knihách města Žatec z devadesátých let 20. století. Třetí kapitolu jsem zpracovávala především z novinových článků, a také z mé vlastní zkušenosti, jelikož Dočesnou posledních patnáct let navštěvuji pravidelně.

Seznam použitých zdrojů

Prameny

Krajem Lučanů: věstník Českého musea v Žatci. Žatec: České museum, 1949.

RM Žatec, fond Regionální knihovna RM Žatec, Kronika města Žatec (1968-2016).

SOkA Louny, fond Sbírka kronik, inv. č. 5 - Pamětní kniha města Žatce (strojopisný přepis kroniky) 1950-1968.

SOkA Louny, fond Sbírka novin a časopisů, Kulturní život Žatecka, ročníky 1959–1990.

Žatecký týdeník. Městský úřad Žatec. 2007-2017.

Žatecký zpravodaj. Městský úřad Žatec. 2014-2018.

Žatecký zpravodaj. Mimořádné vydání k výročí 170 let žateckého divadla. Městský úřad Žatec. 2019.

Sekundární zdroje

Knižní zdroje

ANTONOVÁ, Jana a Hana REINEROVÁ. Zasloužilý umělec Karel Reiner. Úplná bibliografie. Praha: Městská knihovna. Praha, 1986.

ČERMÁK, Vladimír. Obrazy kulturního života Žatce. In: 700 let města Žatec. Žatec, 1965.

FRIC, Václav. Tradice a současné úspěchy československého chmelařství. Československé zemědělství. Praha, 1895.

HLAVÁČEK, Petr a Jiří KOPICA. Žatec. Praha: Paseka, 2010. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-021-7.

HOLODŇÁK, Petr a spol. Žatec. Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-443-2. LŮŽEK, Bořivoj. Dějiny Žatce. In: 700 let města Žatec. Žatec, 1965.

Internetové zdroje

Autor neznámý. Zdarbuh.cz (online). 11. 2. 2010. Cit. dne: 19. 4. 2020. Dostupné online z: <https://www.zdarbuh.cz/dulni-nestesti/katastrofa-na-dole-pluto-ii-39-1981/>.

Kolektiv autorů. Chmelfest.cz (online). Cit. dne: 20. 4. 2020. Dostupné online z: <http://www.chmelfest.cz/>.

KRAUSOVÁ, Milada. Muzeumzatec.cz (online). Cit. dne: 19. 4. 2020. Dostupné online z: <https://www.muzeumzatec.cz/docesna-1968.html>.

MÁTLOVÁ, Marta. M.znojmcity.cz (online). 19. 7. 2001. Cit. dne: 20. 4. 2020. Dostupné online z: < <https://m.znojmcity.cz/znojemske-vinobrani-od-historie-k-soucasnosti-i/d-1226> >.

MÁTLOVÁ, Marta. M.znojmcity.cz (online). 20. 7. 2001. Cit. dne: 20. 4. 2020. Dostupné online z: https://m.znojmcity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=1225&n=znojemske%2Dvinobrani%2Dod%2Dhistorie%2Dk%2Dsoucasnosti%2Di.